

Régi szegedi esküvő

A múlt században a szegedi fiatalságnak addig nem illett házasodnia, amíg gyalogszerrel meg nem járta a radnai búcsút. Ha legény házasulandó sorba ért, élettárs után kezdett nézni. A kiválasztott lánnyal el-elment a tánchelyre, bálba is. Jellemző, hogy a lányt a legény becsületére bízták, sohasem volt idősebb nőkísérője. A megesett lány mégis olyan ritka volt, mint a fehér holló. A közösség erkölcsi ellenőrzése öntudatlanul is érvényesült. Irodalmunknak az a szemlélete, hogy a parasztember csak önző számításból házasodik, a szegedi népet illetőleg nem felel meg a valóságnak. Ha nem vállalják be egymást a fiatalok, hiába minden anyagi és családi érdek ösztönző parancsa, nem lehet őket összeboronálni. Gyermekeik érzelmeit általában az öregek is tiszteletben szokták tartani, nem akarják őket szerencsétlenné tenni. Ennek volt aztán az a derekas következménye, hogy a válás egészen a legutóbbi Időig ismeretlen és megvetésre méltó dolog volt errefelé. Ha nagynéha előfordult, a hitehagyottnak lenézés és szájalom jutott osztályrészül. Házasság általában csak helybeliek között jöhetett létre. Természetes tehát, hogy nem katolikussal, más nemzetiségűvel nem keveredtek és így a család hagyományos világnézete tovább élt. A kölcsönös megtetszés és szülői szentesítés után következett a kézfogó, amely valamikor egyházi szertartás volt. A kézfogón jelölték ki az esküvő, lakodalmom napját is. Az első komoly találkozástól az esküvőig olykor csak öt-hat hét telt el. A hosszú lekötöttséget, jegyességet ma sem szeretik. Az esküvő előtt három héttel *szömré möntek*

azaz beiratkoztak a plébánián. Lakodalmat tartottak a nagyfarsangon, azaz Vízkereszt és Hamvazószerda között, a zöldfarsangon, azaz Húsvét és Pünkösd között és a kislefarsangon, azaz új bortól Szent Katalin, különösen szombaton és hétfőn, ritkán vasárnap, de sohasem kedden és pénteken. Ezekben a megszorításokban az egyháznak méltatlan ünneplésre vonatkozó régi tilalmai csillannak fel.

A vendégeket, olykor még ma is a vőfély, vagyis a jegyespár szószólója hívja meg a menyegzőre, akit a menyasszony koszorúslányai szoktak felvirágozni. Kezében az életet jelképező virágos pálca. Első útja a menyasszonyékhöz vezet. Meghívója ez:

Dicsérjük a Jézust, az Úristen fiát,

Terjessze e házban az ő szent malasztját.

Engedelmet kérünk illő alázattal,

Hogy belépni merünk ilyen bátorsággal,

De mivel N. N. vőlegényünknek vagyunk küldöttei,

Ki szép menyasszonyát tisztelettel kéri,

Hogy hétfőn mint illik katolikus szűzhöz,

Járulván buzgón az Oltáriszentséghez,

S aznap tíz órára szent eskütételre

Ott jelenjem meg a szent oltár elébe.

Hasonlóan, de más szöveggel hívja meg a vendégeket is. A fiatalok délelőtt esküdnek a polgárin és délután a templomban. Megjegyezhetjük, hogy népünk a csak polgári házasságot nem tekinti igazi házasságnak. Megteszi, mert a törvény parancsolja, de nem sokkal több a szemében, mint a vadházasság. A vőlegény és násznépe a vőfély vezetésével délután elmegy a menyasszonyért, hogy az esküvőre vezesse. A menyasszony öltözete Szegeden is fehér. A fehér színű menyegzői ruha különben az evangéliumnak a királyi ember lakomaszerzéséről szóló előadásán alapszik. Menyasszonyi koszorúja szintén tisztaságának bizonyysága, öltözetén egyetlen öltést sem szabad ejtenie, az öltözködésben is egészen passzive kell viselkednie. Ezen a napon királykisasszony, akinek udvarhölgyei, a koszorúslányok vannak segítségére. Cipőjébe Mária húszast tesznek, hogy ha menet közben rontásba lépne, ne árthasson neki.

A menyasszony készülődését tánccal, vagy találós kérdések fejtegetésével töltik el, amelyek között igen sok a bibliai hangulatú. Ezeket a menyasszony násznagyai szokták vőfélynek föladni. Ilyenek: Hol nem volt még az Úristen? Az utolsó ítéleten. — Hány nap múlt el azóta,

mióta Ádám meg Éva a paradicsomban volt? Hét, mert egyik hét nap elmúlik, aztán jön a másik. — Hol van a Hiszekegy közepe? Az olvasón van Hiszekegy-szem is, annak pedig luk a közepe. — Melyik szent volt az, aki nem született és mégis szentté lett? Szent Rajmund, akit halott édesanyja méhéből vettek ki.

Amikor a menyasszony elkészült, a vőfély és a koszorúslányok a násznagy és a vőlegény elé vezetik. A vőfély az ajtófelet pálcájával megkopogtatja, mire a muzsika azonnal elhallgat és kezdetét veszi a búcsúztatás, amelyet a jelenlévő vendégsereg felállva, az emberek pedig kalaplevéve hallgat végig. A menyasszonyt édesapja, édesanyja, testvérei, lánybarátjai, keresztszülei veszik körül. Általában ebben a sorrendben búcsúztatja a vőfély tőlük, miközben igen szép emberi megnyilatkozásoknak lehetünk tanúi. A búcsúztató különben így végződik:

Hosszú az én utam, merre most indulok,

Azért óh Istenem tehozzád fordulok,

Mert ma változik meg életemnek útja,

Vagy hosszú örökre, vagy örökös búra.

Hogy boldog lehessenek a házasságban,

Édös Jézus kérlek holtig maradj velem.

Hozzátok is szólok most kedves szüleim,

S kik itt jelen vagytok testvérim, rokonim,

Kérjétek az Istent értem imádkozva,

Hogy adja áldását szent házasságomra,

Ne váljon az nekem sohasem káromra.

Utána megindulnak az esküvőre. A menetet a vőfély vezeti, akinek kezében tele palack, a palack nyakán díszes fonatos kalács. Esküvő után a bort is, kalácsot is elkínálgatja és arra törekszik, hogy minél többen kapjanak belőle.

Az esküvői szertartás után hozzátartozói a menyasszony fejére fehér kendőt terítenek még az oltár előtt. Utána régebben háromszor megkerülték az oltárt. A vőlegény a templomból kijövet, a koldusoknak alamizsnát osztogat, hacsak teheti titokban.

A nászmenet dalolás közben érkezik meg a legényes házhoz. Az otthonmaradt asszonynép égő gyertyával a kezében fogadja őket, még ha nem is alkonyodik. A vőlegény és a menyasszony a ház ajtajában kettészakít egy perecet, annak jeléül, hogy ezután mindent megosztanak egymással.

Forrás: Délmagyarország XIX. évfolyam 166. szám. 1943. 4.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Delmagyarország_1943_07/?query=radnai%20b%C3%BAcs%C3%BA&pg=183&layout=s

Régi szegedi esküvő

Írta: Szögedi Bálint

2020. július 12. vasárnap, 00:00 - Módosítás: 2020. augusztus 05. szerda, 09:50
